

Nadační fond
pro podporu vzdělávání
v pojišřovnictví

Analýza trhu pojišřění přerušení provozu

Projekt pod vedením Ing. Jana Öhma, Ph.D., vedoucího Katedry ekonomické statistiky, Ekonomické fakulty Technické univerzity v Liberci

Pojištění přerušení provozu

Pojištění, též nazývané šomážním, úzce navazuje na živelní a strojní pojištění. Kryje tzv. následné škody, tedy zabezpečuje náhradu finanční újmy, která vzniká v důsledku přerušení provozu, ke kterému dochází na základě poškození pojištěného majetku živelní nebo jinou událostí. (Ducháčková, 2015)

Stručná historie

- 1797** První pokusy britské pojišťovny Minerva Universal o pojištění následných škod a ušlého zisku.
- 1817** Hamburger Generalfeuerkasse kryje ušlé nájemné jako připojištění k požárnímu pojištění.
- 1821** Bylo představeno pojištění časové ztráty v Anglii, také známé jako per diem metoda. Obsahuje denní/týdenní plnění.
- 1857** Šomážní (Chomage) pojištění bylo představeno ve Francii, také známé jako systeme forfaitaire. Následné škody z požárního pojištění jsou kryty fixním procentem z pojistné částky.
- 1880** Dalton, pojistný zprostředkovatel v Bostonu (USA), představil pojem „use and occupancy“, což byl již známý princip z požárního pojištění přerušení provozu.
- 1899** Britský systém pojištění ušlého zisku, kde je klíčovým ukazatelem obrát je vytvořen Ludovigem McLellanem z Glasgow.
- 1906** Pojištění přerušení provozu na základě britského modelu je představeno ve Švédsku.
- 1910** Strojní pojištění přerušení provozu je schváleno dohledovými orgány v Německu.
- 1938** Koncept hrubých příjmů – také známý jako americký systém – je představen ve Spojených Státech.
- 1939** Standardní pojištění přerušení provozu („Standard policy“) jsou upisována v Anglii a Irsku a dávají základ britskému systému.
- 1956** Nezávislé požární pojištění přerušení provozu je představeno v Německu.
- 1986** ISO doporučuje nahrazení konceptu hrubých příjmů krytím obchodního zisku, což je užíváno v USA v mnoha případech dodnes.
- 1989/1991** Asociace britských pojišťoven (ABI) vydává nová doporučení k terminologii pojištění přerušení provozu.
- od 2000** Trendy ukazují, že pojištění přerušení provozu je více náchylné a ovlivněné společenskou závislostí na elektronických médiích, globalizaci a teroristických útocích, zejména v souvislosti s útoky na WTC.

Jak vidno PPP existuje již asi dvě stě let a původně se jmenovalo „pojištění užívání a nájmu“, jelikož základem byla ochrana subjektu, který ztrácí možnost tvorby příjmů v důsledku fyzických škod na majetku. Základem je nahodilá událost, která zapříčiní neočekávané přerušení toku příjmů v důsledku krytého pojistného nebezpečí. Toto přerušení může být v důsledku přírodních škod, ale i z povahy lidského pochybení. Základem pro obnovu ovšem je škoda na majetku, který tvoří příjmy. PPP je často nabízeno jako připojištění k majetkovému pojištění, nebo jako součást komplexního pojistného programu. (Weil, et al., 2017)

Konstrukce pojištění

Majetek a doba ručení

Téměř veškeré druhy PPP jsou vázány na pojištění majetku. Některé druhy pojištění se váží také na poškození majetku třetí osoby, ovšem pouze v souvislosti s ovlivněním schopnosti pojistníka generovat tržby. Například pokud je klíčový dodavatel postižen majetkovou škodou, která zapříčiní nemožnost produkce nezbytné součásti, bez které není možné vytvořit finální výrobek, a tudíž není možné prodávat jej a utřít za něj peníze. Základní forma PPP však předpokládá, že škoda je na majetku, který (Weil, et al., 2017):

1. je vlastněn pojistníkem,
2. je umístěn v prostorech pojistníka,
3. je ovládán pojistníkem,
4. nebo jde o kombinaci předchozích možností.

Časový aspekt spočívá v tom, že podniku trvá nějakou dobu, než získá opět schopnost generovat příjmy v původním rozsahu, který byl před škodní událostí. Doba, po kterou pojistitel poskytuje plnění se nazývá dobou ručení (period of indemnity). Většina pojistných smluv definuje tuto dobu, ovšem nemusí tomu tak být. Časový okamžik, kdy přestává plnění může být formulován v přílohách, součástí dodatku, nebo přímo ve „specifické řeči“ pojistné smlouvy (např. „obnovení provozu“ místo „obnovení majetku“), případně může jít o kombinaci všech tří možností. V každém případě smlouva bude obsahovat nějakou definici období, během kterého pojistník může sčítat škody, které mu budou kryty. (Weil, et al., 2017)

Pojištění přerušení provozu a pojištění vícenásobných nákladů jsou dvě nejvýznamnější položky, které se vztahují k době ručení. Obsahují ušlý zisk a existenci nadměrných nákladů v období obnovy provozu. (Weil, et al., 2017)

Podmínky pro krytí škod

Existuje mnoho příčin, které mohou způsobit přerušení provozu: chřipková epidemie, která postihne zaměstnance na mnoho dní a paralyzuje výrobu, důležitá zásilka materiálu může být zpožděna či zničena, apod. Základní pojištění přerušení provozu je však koncipováno jako požární pojištění, resp. pojištění v návaznosti na živelní rizika tak, jak je běžné u živelního pojištění pro podnikatele. Podmínky, které musí být splněny jsou obvykle (Swiss Re, 2004):

- majetek musí být poškozen na základě pojistného nebezpečí, které je definováno v podmínkách pojištění přerušení provozu, nebo majetkového pojištění podnikatele (britský systém využívá tzv. provize z materiálních škod – viz. porovnání UK/US systémů);
- majetek podnikatele musí být poškozen, nebo zničen;
- škoda musí vzniknout v prostorách podnikatele.

Je samozřejmé, že pokud přerušení provozu vzniká z jiných příčin (např. nedostatkem kapitálu), pojistitel neplní.

Pojištění je konstruováno na plnou hodnotu, avšak existují určitá specifika u jednotlivých pojistitelů. Základem pojistné částky je provozní zisk a fixní náklady, tedy peněžní prostředky, které podnikatel ztrácí v případě přerušení provozu. Pokud je podnikatel ve ztrátě, je plnění sumou nákladů, které jsou vynakládány mínus předpokládaná ztráta. Pojistná částka se také může skládat z tzv. hrubého profitu. (Swiss Re, 2004)

Pojistné plnění se výrazně liší dle sjednaného pojištění a existují velké rozdíly v jednotlivých zemích. Například v USA či Švýcarsku je velmi krátká doba ručení. Naopak nejštedřejší produkty PPP jsou ve Francii. (Swiss Re, 2004)

Pojistná nebezpečí a výluky

Pojistná nebezpečí shrnuje následující tabulka (Swiss Re, 2004).

Základní krytí (FLEXA)	Stručné vysvětlení
Požár	
Úder blesku	Včetně škody ze sutin.
Výbuch	Mimo škod z podtlaku.
Pád letadla	Včetně škod z padajících těl v dohodnutém rozsahu.
Obecná doplňková nebezpečí	
Kouř	Způsobený požárem.
Voda	Z potrubí, nádrží.
Únik kapalin	Mimo vodu.
Kolize vozidel	Často nekryje poškození vozu.
Zřícení staveb	Včetně inventáře.

Dodatečná politická rizika	
Poškození/vandalismus	V souvislosti s nepokoji.
Stávka	
Vzpouora	
Sabotáž	Výluka: válečná rizika.
Přírodní rizika	
Bouře	Souvislost s větrem.
Povodeň (a/nebo záplava)	
Zemětřesení	
Další dle trhu	Lavina, sesuvy skal, ...

Mimo vyjmenovaná rizika existuje varianta „all risk“ pojištění. Jak znovu připomíná Swiss Re, výklad pojmů patří mezi stěžejní záležitosti. V případě soudních sporů však dochází spíše k příklonu na stranu pojistníka.

Mezi obecné výluky patří (Swiss Re, 2004):

- válečná rizika (včetně občanské války, revoluce, vzpoury apod.);
- ostatní politická rizika (jako znárodnění, konfiskace či vyvlastnění);
- prosakování, znečištění;
- jaderná rizika (jsou ve speciálních programech zajišťoven (Swiss Re, 2003)).

Pojistná částka

Jak ukazuje historický přehled PPP, existovalo mnoho druhů a podob tohoto produktu. Vzhledem ke konstrukci existovalo pojištění denní dávky, výběrové pojištění na určité typy nákladů nebo řešení založená v pojištění na první riziko. U malých podniků napříč pojistnými trhy existují mnohé tyto varianty dodnes. V zásadě se však vyvinuly dva hlavní systémy – britský, známý pod názvem „pojištění přerušení provozu (business interruption insurance)“, který navazuje na pojištění následných škod. Alternativou je americký systém „pojištění tržeb (business income insurance)“ (Swiss Re, 2004).

UK systém

Zde je použito praktických vzorců k určení pojistné částky v podobě hrubého zisku, pojistné částky a limitů vícenákladů. Navíc existuje sofistikovaná metoda k vyčíslení běžné ztráty plynoucí z přerušení provozu. Systém je transparentní a veškeré jeho dílčí části jsou srozumitelné, což je důvodem jeho rozšíření i mimo Velkou Británii na kontinentální Evropu a mezinárodní trhy obecně (Swiss Re, 2004).

Základem je hrubý zisk, který byl dříve počítán aditivní metodou na bázi čistého zisku a fixních nákladů. Nyní se více používá rozdílová metoda spočívající v rozdílu obratu a variabilních nákladů. Z toho vyplývá, že náklady, které nejsou vyloučeny, budou zahrnuty automaticky do pojištění (Swiss Re, 2004).

K přesné kvantifikaci ročního obratu jsou zohledněny počáteční a konečný stav zásob. Mzdové náklady jsou zahrnuty celé, pouze v případě, že dojde k jejich jasnému snížení v době přerušení provozu, budou zahrnuty zvláště v rámci speciálního krytí (Swiss Re, 2004).

Při standardní 12měsíční době ručení musí být pojistná částka výrazně vyšší než reportovaný hrubý zisk z předchozího roku. Důvodem není jenom inflace, která musí být zohledněna, ale také fakt, že škoda může vzniknout v poslední den pojistného období a také existují určité trendy v poptávce ovlivňující velikost tržeb. Záměrné přepojištění je dokonce žádoucí a doporučené, jelikož existuje klauzule vrácení pojistného, která kompenzuje tyto dodatečné náklady pojistníka. V případě delší doby ručení než dvanáct měsíců je pojistná částka proporcionalně zvýšena. U kratší doby ručení je základem stále roční hrubý zisk, ale redukce je aplikována na pojistném (Swiss Re, 2004).

Většinou však pojištění funguje na „metodě spojené s deklarací (declaration-linked method)“, což znamená, že pojistník odhaduje zisk na příští rok. Pojistitel pak aplikuje rizikovou přírážku (nejčastěji 33 %), která zohledňuje výše uvedené faktory. Tato metoda vyžaduje, aby konstrukce pojištění neumožňovala námitky pojistitele o podpojištění (Swiss Re, 2004).

V případě škody po oznámení pojistné události pojistníkem záleží velice na aplikaci opatření, která zmírňují škody. Proto je důležité, aby se do dění co nejdříve zapojil likvidátor. Pro výpočet pojistného plnění je důležité (nejde o vyčerpávající seznam) (Swiss Re, 2004):

- Jak dlouho trvala doba přerušení provozu? Toto je jedním z hlavních rozdílů mezi britským a americkým systémem. UK verze považuje za obnovení provozu schopnost vrátit svůj obrat na hodnoty běžné před přerušením provozu (obchodní připravenost).
- Jaké další okolnosti byly důležité před a během škodní události? Aby bylo plnění co nejvíce spravedlivé a škoda co nejrychleji zlikvidována, musí být zohledněny veškeré externí vlivy.
- Pojistné plnění vyplývá (při zohlednění výše zmíněných faktorů a trendů) z porovnání „běžného obratu“ (rozhodné období, doba předcházejících 12 měsíců před škodní událostí nejčastěji) a obratu realizovaného během škodní události.
- Problém podpojištění je závislý na míře hrubého zisku (poměr hrubého zisku k obratu 12 měsíců bezprostředně před pojistnou událostí)
- K úplnému určení pojistného plnění je třeba zahrnout zachraňovací náklady do ekonomického limitu (míra hrubého zisku krát zachráněná část obratu firmy) a vícenáklady (jsou-li zahrnuty).

US systém

Vývoj tohoto druhu pojištění byl v počátcích velice roztržštěný vzhledem k rozdílným přístupům v jednotlivých státech Unie. Sjednocení přinesly normy ISO zavedené v roce 1986. To vedlo k tomu, že existuje podobnost aditivní metody výpočtu pojistné částky spočívající v kalkulaci hrubého zisku. Rozdílová metoda odpovídá dřívějšímu označení „hrubých příjmů“ (Swiss Re, 2004).

Americký systém není tak rozšířený na světových trzích, zachovává si svou roli především v podnicích s americkými kořeny. V zásadě neexistuje příliš velká odlišnost, schémata se liší především v detailech (viz následující tabulka) (Swiss Re, 2004).

Největší rozdíl spočívá v konci období, za které se plní – zde jde o technickou připravenost. Zároveň v původním systému nebyly doby ručení, které však v posledních letech našťestí začínají být sjednávány (motivace a zapojení klienta). „Dorovnání“ na úroveň UK systému je možné pomocí speciální doložky („period of indemnity endorsement“) (Swiss Re, 2004).

Důležité specifikum je také práce s pojistnou částkou v závislosti na dvou základních konstrukcích produktu. Je možné zvolit pojištění hrubého zisku, které odpovídá nám známému pojištění na plnou hodnotu. Alternativou je tzv. „coinsurance percentage cover“. Tato konstrukce je určitou kombinací pojištění na plnou hodnotu s procentní spoluúčastí a pojištění na první riziko, záleží na volbě pojistníka. Ten si může vybrat, jakou procentní částku predikovaného obrátu na budoucích 12 měsících si pojistí. Může jít o 50 %, ale také o 150 % (v závislosti na očekávané době přerušení provozu při potenciální škodě). Cílem tedy je určitá časová franšíza jako doba ručení v UK systému. Při výpočtu plnění je podpojištění namítáno pouze v případě, že je procento participace pojistníka na pojištění nižší, než je procento, kterým se podílí na skutečném hrubém zisku. Shrnutí: existuje určitá hranice, která je pojišťovnou stanovena, do které je namítáno podpojištění (existuje určitá penalizace), nad tuto hranici je pojištění spíše ve formě na plnou hodnotu s aplikací procentní spoluúčasti. Tato hranice bývá 80 – 90 %. Smyslem je zapojit pojistníka do pojištění a také je výhodné, že má klient možnost volby, což je typickým a oblíbeným atributem pro americký trh.

Porovnání UK/USA systémů

	UK	USA (ISO)
Smlouva	Zvláštní podmínky.	Dodatek k majetkovému pojištění.
Rozsah krytí	Obchodní připravenost.	Technická připravenost (volitelně: 1 měsíc po době ručení, dokončené zásoby jsou vyloučeny). PP dle spoluúčasti!
Ztráta trhu jako důsledek ztráty příjmů	Kryto během doby ručení.	Není kryto.
Pojistná částka/hodnota	Hrubý zisk (fixní náklady a operační zisk). Volitelně: mzdy zvlášť.	Obchodní příjmy? (fixní náklady a operační zisk). Volitelně: mzdy zvlášť.
Limity plnění	Doba ručení obvykle 12 měsíců. Není karenční doba v některých případech.	Spoluúčast: není doba ručení (i když trendy jsou zavádět 12-24 měsíců). Standardní karenční doba 72 hodin.
Výpočet pojistného	Pojistné požárního pojištění (soubor) krát sazba PPP.	Pojistné požárního pojištění (budova) krát sazba PPP. Je spoluúčast.
Pojistné	Pojistná sazba krát hrubý zisk.	Pojistná sazba krát pojistná částka.
Princip odškodnění	Obnova procesů jako kdyby nenastala škoda.	Ztráta produkce v období oprav.
Ostatní	Provize z materiálních škod. Vyžaduje, aby pojistník využil majetkového pojištění po celou dobu pojištění přerušení provozu.	

(Swiss Re, 2004)

Pojistné plnění

Krytá ztráta musí být skutečnou (běžnou) škodou pojistníka. ISO (The Insurance Services Office) má standardizovaný formulář, který je používán mnoha pojistiteli. Ten definuje způsob měření této škody jako (Weil, et al., 2017):

Pojistitel je povinen hradit skutečně vzniklé škody, které jsou v přímé souvislosti s přerušением provozu, ovšem nepřekračují snížení hrubých příjmů mínus náklady a výdaje, které nejsou účelně vynaloženy během přerušení provozu.

Průběžné a neprůběžné náklady

Průběžné náklady jsou takové, které nutně trvají v období poskytnutí náhrady škody. Mohou se lišit od účetního pojetí fixních nákladů. Pro účely náhrady škody jsou některé variabilní náklady považovány jako průběžné. Na druhou stranu neprůběžné náklady nejsou součástí chybějících tržeb. Zahrnují provize, daně, poplatky, slevy apod. (Weil, et al., 2017)

V krytých nákladech jsou zahrnuty i mzdové náklady pokud to není upraveno doložkou o výluce. Běžná doložka o této výluce zahrnuje většinu zaměstnanců kromě klíčového personálu typu manažerů, smluvních pracovníků, mistrů apod. (Weil, et al., 2017)

Viz výluky Kooperativa a ČP.

Vícenásobné a zachraňovací náklady

Zachraňovacím nákladem je například využití dražšího leteckého přepravce namísto levnějších způsobů přepravy lodí či pozemními prostředky. Tato operace však v celkovém součtu přinese více tržeb subjektu, tudíž celková ztráta vzniklá z následků přerušení provozu v příčinné souvislosti nahodilé události (pojistného nebezpečí), je nižší. (Weil, et al., 2017)

Aby mohl být náklad kvalifikován jako zachraňovací, musí jít o výdaj v ekonomickém smyslu slova (explicitní), který (Weil, et al., 2017):

1. je ve vztahu ke kryté škodě;
2. je vynaložen ke zmírnění škody;
3. není následně kompenzován jako explicitní příjem subjektu.

Pro tyto náklady je proto užíváno různých označení – v češtině nejčastěji „zachraňovací“, v angličtině – „mitigating expenses“, „expenses to reduce the loss“ nebo „costs to avert“. Tyto náklady jsou součástí pojištění přerušení provozu, narozdíl od vícenásobných nákladů, které bývají typicky předmětem schvalování ze strany pojistitele. (Weil, et al., 2017)

Vícenásobné náklady představují náklady, které převyšují normální náklady během doby ručení, ale nejsou vynaloženy jako zachraňovací (ke zmírnění škody). Bývá také používáno označení „vícenáklady“ či „zvýšené provozní náklady“, v angličtině „extra expenses“. (Weil, et al., 2017)

Tyto musí být opět zahrnuty v rámci speciální doložky. Přežití pojištěného subjektu vyžaduje neustálou silnou pozici na trhu, což často vyžaduje vynaložení zvláštních nákladů během obnovovacího období. Vícenásobné náklady však nejsou náklady ke zmírnění ztrát v daném období, jde o náklady, které jsou rozdílem mezi zvýšenými náklady a náklady zachraňovacími. (Weil, et al., 2017)

Zachraňovací a vícenásobné náklady slouží minimálně k následujícím účelům (Weil, et al., 2017):

1. **Zrychlení obnovení operací podniku s cílem snížení doby, kdy pojistitel plní (obnovení technické či obchodní připravenosti).** Příkladem může být placení přesčasových mezd a prémie dělníkům, kteří urychleně obnoví výrobní prostory či použití letecké dopravy místo pozemní pro přepravu kritických komponent.
2. **Umožnění pojištěnému subjektu pokračovat v podnikání.** Například jde o pronájem dočasných prostor k podnikání, nákup hotových produktů od třetích stran (místo výroby ve vlastním závodě) a náklady vynaložené k ochraně zákazníků (aby byli schopni nákupu v provozovně pojištěného).
3. **Vytvoření zásob, které byly spotřebovány během období přerušení provozu.** Tyto výdaje zahrnují náklady na přesčasy a dočasné pracovníky (flexibilní pracovní sílu).

Dodatečná doba ručení

Některé smlouvy mohou obsahovat dobu nad rámec běžné doby ručení (která slouží k obnově do technické připravenosti). Tato doložka počítá s tím, že existují určité typy podniků, kde je významný rozdíl mezi technickou a obchodní připraveností (existuje značná časová mezera od doby obnovení provozu do doby, kdy firma realizuje tržby na úrovni před pojistnou událostí). Pojistitelé musí zvážit, zda nabízet tuto doložku, protože málokterá firma je schopna realizovat plné tržby okamžitě po obnovení provozu. (Weil, et al., 2017)

Další obvyklé doložky

V některých případech nevlastní pojištěný majetek a prostory, které byly postiženy pojistnou událostí, ani nemá právo s majetkem manipulovat. Toto sice není moc časté, jelikož vlastnictví či dispoziční právo bývá podmínkou k uzavření pojištění přerušení provozu, ale stává se to. Pokud tedy pojištěný realizuje ušlý zisk na základě škody na cizím majetku, existují nejčastěji tři možné doložky, které se touto situací zabývají (Weil, et al., 2017):

1. *Podmíněné přerušení provozu* chrání pojištěného proti škodě, která vzniká jestliže odběratel nebo dodavatel nemohou nakoupit pojištěného zboží či dodat materiál či polotovary nutné k výrobě v důsledku škody na svém majetku.
2. *Přerušení služeb* chrání pojištěného proti škodě, která vzniká v důsledku neplnění služeb, které pojištěný odebíral a poskytovatel je v prodlení z důvodu svých majetkových škod.
3. *Civilní autority a vstup/výstup.* Tato doložka chrání pojištěného před snížením toku tržeb, který vyplývá z důvodu úředního rozhodnutí nebo škodě na veřejném majetku (infrastruktura), čímž je bráněno (či omezováno) firmě v možnosti produkce.

Nároky ze zásob

Většina majetkových pojištění podnikatelů obsahuje jednoduché plnění v případě škody na zásobách. Účetně je možné vyčíslit přesnou hodnotu zásob, které firma vlastnila v okamžiku škody. Jednodušší situace je rozhodně u materiálu na skladě, poněkud složitější je vyčíslení hodnoty polotovarů. Zde se počítá cena použitého materiálu, mzdové náklady a režijní náklady kalkulované na tyto polotovary. (Weil, et al., 2017)

Princip ocenění zničených zásob lze využít jako alternativu ke složitému stanovení pojistné hodnoty ušlého zisku. Likvidátor může ocenit zásoby tržní cenou. Jedná se o množství zničených výrobků, které by podnikatel prodal v době ručení, respektive v době do ukončení plnění pojistitelem. (Weil, et al., 2017)

Kromě jednoduchosti výpočtu je výhodou i zamezení problému dvojího započtení výnosů.

Analýza pojistných podmínek na českém pojistném trhu

Pojistná částka a pojistná hodnota

Pojištění u analyzovaných pojišťoven je škodové, za pojistnou částku je zodpovědný pojistník. Pojistná částka má odpovídat pojistné hodnotě a podpojištění je namítáno kromě výjimečných případů. Pojistná částka je horní hranicí sumy pojistných plnění v případě, že dojde k více pojistným událostem během doby pojištění, pojistné období pro tuto sumu je jeden rok (nejčastěji).

Není příliš jasné, zda tento specifický produkt je pojištěním majetku, nebo pojištěním finančních ztrát dle Občanského zákoníku. Ve smyslu znění zákona se jedná o pojištění finančních ztrát, jelikož §48 Zákona o pojistné smlouvě č. 37/2004 Sb. říká: „Předmětem pojištění finančních ztrát jsou vynaložené náklady, které vznikly v důsledku škodné události, nebo ušlý zisk anebo jiné finanční ztráty dohodnuté v pojistné smlouvě.“

Na druhou stranu je produkt zahrnut u všech pojišťoven v majetkové sekci a odkazuje na VPP pojištění majetku. Česká pojišťovna např. nabízí specifický produkt pojištění finančních ztrát, který však nemá téměř nic společného s pojištěním přerušení provozu. Není tedy možné říci obecný soud, proto budou specifika uvedena u jednotlivých pojišťoven.

Allianz

Je věnováno hodně prostoru úvodním ustanovením, avšak není explicitně vyjádřeno, zda jde o majetkové pojištění či pojištění finančních ztrát. Přikláníme se však k názoru, že jde o pojištění majetkové, jelikož v odst. 6 se píše: „Toto pojištění je ve smyslu zákona pojištěním škodovým. Při škodovém pojištění poskytne pojistitel pojistné plnění, které v ujednaném

rozsahu vyrovnává úbytek majetku vzniklý v důsledku pojistné události.“ Navíc odst. 7 dodává: „Pojištění se nevztahuje na nemajetkové újmy, jiné újmy na zdraví a na újmy na přirozených právech člověka.“ Navíc je odkazováno na VPP majetku.

Pojištění na první riziko lze sjednat specificky na vybrané druhy nákladů či expertní posudek.

Kooperativa

Existuje zde explicitní uvedení, že jde o pojištění finančních ztrát, stejně tak výhrada podpojištění. Konkrétně: „Pojištění přerušení provozu je pojištěním finančních ztrát, avšak přiměřeně se na něj použijí též ustanovení občanského zákoníku a všeobecných pojistných podmínek vztahující se k pojistné hodnotě a pojistné částce, včetně podpojištění, přepojištění a množného pojištění.“

Při výpočtu následné škody budou vzaty v úvahu všechny okolnosti, které by příznivě či nepříznivě ovlivnily výsledek nebo chod provozu pojištěného, kdyby nedošlo k jeho přerušení.

Jinak není příliš řešeno, v kontrastu s ČP. Existují však mnohé konstrukce tak, jak jsou popisovány v teoretické části zajišťovny Swiss Re.

Krácení plnění je zmíněno v souvislosti s porušením povinností pojištěného (prevence nebo poskytování informací), viz Článek 6, odst. 3.

Česká pojišťovna

Je explicitně napsáno, že jde o pojištění finanční ztráty. Pojištění vícenákladů je pojištění na první riziko. Hlavní předmět pojištění svojí konstrukcí připomíná deklarativní model (Swiss Re). Více již není podpojištění řešeno, kromě článku 12, viz dále.

V pojistné smlouvě lze sjednat limity pojistného plnění pro jednotlivé finanční ztráty a pro jednotlivá pojistná nebezpečí.

Při stanovení finanční ztráty přerušением provozu se přihlíží ke všem okolnostem, které by příznivě či nepříznivě ovlivňovaly chod provozu a jeho hospodářský výsledek během doby hodnocení, kdyby nedošlo k přerušení provozu.

Pojištění nesmí vést k finančnímu zvýhodnění. Spravedlivě se přihlíží k hospodářským výhodám, které se po uplynutí doby hodnocení projeví jako následek přerušení během doby ručení.

O krácení plnění hovoří explicitně Článek 12, odst. 9: Je-li pojistná částka v době pojistné události nižší než pojistná hodnota pojištěné finanční ztráty, sníží pojistitel pojistné plnění v poměru, v jakém je výše pojistné částky ke skutečné výši pojistné hodnoty pojištěné finanční ztráty.

ČSOB

Zde i přes mnohé odkazy na majetková pojištění je explicitně uvedeno, že jde o pojištění finančních ztrát.

Je uplatňován obdobný model jako „coinsurance percentage cover“, konkrétně: „Je-li v době vzniku pojistné události pojistná částka nižší o více jak 15 %, než je pojistná hodnota

předmětu pojištění, nastane podpojištění a pojistitel má právo snížit pojistné plnění ve stejném poměru, v jakém je výše pojistné částky ke skutečné výši pojistné hodnoty předmětu pojištění.“

Uniq

U této pojišťovny je opravdu těžké rozhodnout, jelikož neexistuje explicitní vyjádření a definice hovoří spíše pro pojištění finančních ztrát, ovšem odkazy směřují k majetkovým pojištěním.

Spoluúčast

U České pojišťovny je zmíněno, že lze dohodnout finanční spoluúčast (ale není více specifikováno). Zároveň existuje karenční doba 48 hodin.

Kooperativa nabízí časovou franšizu jako smluvní ujednání.

ČSOB má povinnou časovou franšizu v podobě karenční doby. Tuto lze ujednat, ale nestane-li se tak, jedná se o dva dny.

Rozhodné období

Kooperativa

Dobou hodnocení je 12 po sobě jdoucích měsíců předcházejících okamžiku:

- a) uplynutí doby ručení,
  - b) uvedení věci sloužící provozu, na níž vznikla věcná škoda, do stavu, v jakém byla provozována před vznikem věcné škody,
- podle toho, který okamžik nastane dříve.

Česká pojišťovna

Doba hodnocení (rozhodné období) pro stanovení výše plnění zahrnuje 12 po sobě jdoucích měsíců. Doba hodnocení končí ve chvíli, kdy nevzniká finanční ztráta, nejpozději však uplynutím doby ručení.

Pokud provoz zahájil svoji činnost až v průběhu těchto 12 měsíců, období pro stanovení finanční ztráty se stanoví od uvedení provozu do činnosti do okamžiku vzniku pojistné události.

Výluky specifické (k PPP)

Kooperativa

Variabilní náklady – v podmínkách vyjmenované (ne taxativně) příklady, tedy zejména jde o:

- výdaje za materiál, energie, služby a odebrané zboží, pokud se nejedná o výdaje na udržování provozu,

- odvodové a daňové povinnosti, vývozní cla, pojistné, poplatky a ostatní náklady závislé na objemu výkonů nebo výši obratu.

Pojištěny nejsou splátky úvěrů, dále pak zisky a náklady, které nemají bezprostřední souvislost s výrobní nebo obchodní činností (neprovozní a mimořádné zisky a náklady např. z finančních, kapitálových, spekulacních nebo pozemkových obchodů), a dále finanční nebo jiné sankce (např. penále, pokuty) a náhrady škod a jiných újem, které je pojištěný povinen zaplatit (poskytnout), když nesplní nebo poruší závazky nebo jiné právní povinnosti.

Pojistitel neplní za zvětšení následné škody v důsledku:

- vlivů s událostmi nesouvisejících,
- úředních nařízení k omezení provozu,
- tím, že pojištěný nevyvíjením dostatečného úsilí pojištěného na co nejrychlejší obnovu provozu
- nebo v důsledku inovace, spojené s obnovením provozu. (tedy širší rozsah)

Česká pojišťovna

Náklady, které již při přerušení provozu nenabíhají (není explicitně použit termín „variabilní“), zejména (opět tedy netaxativní vyjmenování):

- výdaje za suroviny, materiál, pomocné látky, provozní látky, technologickou energii a za odebrané zboží, pokud se nejedná o výdaje na udržování provozu nebo nezbytné poplatky za odběr cizí energie;
- odvodové a daňové povinnosti a vývozní cla;
- dopravné, náklady spojů atd.;
- pojistné závislé na obratu;
- poplatky a výdaje závislé na obratu (licenční, vynálezecké, autorské);
- příspěvky na obnovitelné zdroje, regulační poplatky, státní ani jiné dotace atd.;
- sankce kvůli nesplnění nebo porušení závazků nebo jiných povinností (penále, pokuty, manka a náhrada újem);
- ušlý zisk a náklady z kapitálových, spekulacních nebo pozemkových obchodů, obchodů s emisními povolenkami, z prodeje majetku nebo jeho části, obchodů s nehmotným majetkem a z ostatních finančních operací.

Pojišťovna neposkytne pojistné plnění za zvětšení finanční ztráty způsobené:

- neobvyklými událostmi vzniklými během přerušení provozu;
- omezením obnovy a provozu uloženým zákonem nebo orgánem státní správy;

- tím, že oprávněná osoba nezajistí včas obnovu nebo opětovné pořízení zničených, poškozených nebo pohřešovaných věcí, nebo k tomu nemá včas dostatek finančních prostředků (kapitálu);
- tím, že došlo k obnově poškozeného nebo zničeného provozu v širším rozsahu, než byl provoz původní (např. inovace, modernizace, přestavba);
- po dobu plánované odstávky, údržby, revize nebo změny.

Výpočet pojistné hodnoty

Vzhledem k tomu, že v rámci všeobecných obchodních podmínek jednotlivých analyzovaných pojišťoven jsou při výpočtu pojistné hodnoty používány různé pojmy, byly na základě studia těchto obecných podmínek stanoveny následující výzkumné otázky:

1. Používají se data z účetních výkazů sestavených dle České účetní legislativy či IFRS nebo dokonce jiná?
2. Ušlý zisk se rovná provozní zisk, resp. zisk z provozní činnosti (Výkaz zisku a ztráty)?
3. Které náklady se považují za fixní náklady? Které náklady naopak nelze zahrnout mezi fixní náklady?
4. Na jakém základě se stanoví nová cena či obvyklá cena?

Ad 1 – Vzhledem k tomu, že se jedná o pojištění přerušování provozu nabízené českým podnikům, se domníváme, že jednotlivé pojišťovny mlčky předpokládají, že účetní závěrka bude sestavena dle českých účetních předpisů. Nicméně dle § 19a či § 23a zákona č. 563/1991 Sb., o účetnictví emitent investičních cenných papírů přijatých k obchodování evropském regulovaném trhu v EU sestavovat účetní závěrku dle Mezinárodních standardů účetního výkaznictví (IFRS) schválených EU. Paragraf 23a dále umožňuje používat IFRS pro sestavení konsolidované účetní závěrky i pro ostatní konsolidující účetní jednotky (neemitující investiční cenné papíry přijaté k obchodování evropském regulovaném trhu v EU). Účetní výkazy dle IFRS by tedy obvykle sestavovaly větší podniky, které jsou součástí konsolidačního celku nebo podniky jejichž mateřská společnost je povinna používat IFRS. Nicméně závěrem lze říci, že pro potřeby výpočtu daně z příjmů právnických osob, musí podniky zjistit výsledek hospodaření bez vlivu IFRS, a proto by požadované údaje měl každý podnik být schopen zjistit.

Ad 2 – Největší problém při výpočtu pojistné hodnoty ovšem spatřuji v nejasném vymezení položky „ušlý zisk“. Podle účetních předpisů je nutné rozlišovat mezi výsledkem hospodaření za účetní období (zde zřejmě míněno celkový zisk) a provozním výsledkem hospodaření (zde zřejmě míněno provozní zisk). U výsledku hospodaření za účetní období není specifikováno, zda se jedná o výsledek hospodaření před či po zdanění (pouze v případě Uniqy je jasně vymezeno, že se jedná o základ daně z příjmů, tj. výsledek hospodaření před zdaněním). Naopak provozní výsledek hospodaření jasně vymezila Allianz, nicméně obsahově se tento pojem ne zcela kryje s účetním vymezením stejného pojmu. Rovněž v případě ČP a ČSOB lze

hovořit o použití provozního výsledku hospodaření, nicméně termín „zisk vzniklý z realizace výrobní, obchodní, případně jiné činnosti“ neodpovídá žádnému účetnímu termínu. Vzhledem k tomu, že toto pojištění má krýt běžnou provozní činnost přiklonil bych se k výběru provozního výsledku hospodaření, který na rozdíl od výsledku hospodaření před zdaněním neobsahuje finanční výsledek hospodaření, který dle mého názoru ne zcela závisí pouze na běžném provozu podniku.

Ad 3 – Rovněž specifikace stálých či fixních nákladů (u některých pojišťoven dokonce výdajů) je poněkud rozporuplná. Účetní terminologie nezná pojem stálých nákladů. Zřejmě jsou pod tímto termínem myšleny fixní náklady (viz Allianz). Terminologicky problematické je rovněž ztotožňování pojmů výdaj (odliv peněžních prostředků) a náklad (spotřeba vstupů výrobního procesu oceněná v penězích). Toto je problematické zejména u odpisů, které jsou nákladem, ale nikoli výdajem (viz Uniqa). Pokud budu uvažovat, že se jedná o fixní náklady, nastává další problém, který souvisí s tím, že z běžných účetních výkazů nelze zjistit, které náklady jsou fixní a které variabilní. Je proto nutná informace o výši fixních nákladů vynaložených v daném podniku. Za fixní náklady je možné považovat např. nájemné, odpisy, fixní mzdy (včetně pojištění), fixní energie, fixní služby, fixní pojistné, splátky úvěru/leasingu, nákladové úroky, daň z nemovitých věcí. Některé pojišťovny dále krátí rozsah plnění u položek odpisů, a to v případě zcela zničeného majetku a dále u náhrady za ušlé nájemné (o výši nákladů na údržbu).

Ad 4 – Problematiku ocenění řeší pouze ČP. Jedná se zejména o ocenění zničeného majetku (budov či zásob). Nicméně z hlediska účetní terminologie jsou pojmy „nová cena“ a „obvyklá cena“ poněkud nejasné. Termín nová cena by odpovídal pořizovací ceně zcela nového majetku stejného druhu, účelu, kvality a technických parametrů. Pod pojmem obvyklá cena se zřejmě skrývá z hlediska účetnictví reprodukční pořizovací cena, za níž by bylo možné reálně koupit i majetek opotřebovaný nebo by bylo možné použít oceňovací základnu reálné hodnoty, ale v její neprospěch hovoří to, že se tato obvykle používá pouze u finančního majetku, který je obchodován na burze.

Na základě výše zmíněných skutečností byly pro jednotlivé pojišťovny navrženy následující vzorce výpočtu pojistné hodnoty.

Kooperativa

Pojistná hodnota = ušlý zisk (nejasné jaký) + fixní náklady (nájemné, odpisy (mimo odpisů za zničený majetek), fixní mzdy, fixní energie, fixní služby, pojištění apod.) – snížení nákladů způsobené přesušením provozu

ČP

Pojistná hodnota = zisk z realizace prodeje vyrobených výrobků, prodaného zboží, zisk z poskytovaných služeb + stálé náklady (nájemné, odpisy (mimo odpisů za vyřazeného majetku), fixní mzdy, fixní energie, fixní služby, pojištění apod.) - úspora nákladů z důvodu přerušení provozu - odpisy vyřazeného DM + ušlé nájemné (snížené o 15%)

ČSOB

Pojistná hodnota = zisk vzniklý z realizace výrobní, obchodní, případně jiné činnosti + stálé náklady (nájemné, odpisy, fixní mzdy, fixní energie, fixní služby, pojištění apod.) + ušlé nájemné (snížené o 15%)

Allianz

Pojistná hodnota = Provozní zisk je zisk z obratu vyráběného nebo obchodovaného zboží, popřípadě zisk z poskytovaných služeb; dále bez výnosů z prodeje DM)+ stálé náklady (nájemné, odpisy, fixní mzdy, fixní energie, fixní služby, pojištění apod.)

Uniq

Pojistná hodnota = celkový zisk (základ daně z příjmů) + výdaje na nezbytně nutné náklady provozu (nájemné, odpisy, fixní mzdy, fixní energie, fixní služby, pojištění, splátky úvěru/leasingu apod.)

Shrnutí

Vzhledem k výše uvedenému bude rozdíl mezi pojišťovny. Kooperativa ČP a ČSOB, které v zásadě používají termín provozní zisk (v účetním pojetí). Nicméně termín „zisk vzniklý z realizace výrobní, obchodní, případně jiné činnosti“ neodpovídá žádnému účetnímu termínu. Vzhledem k tomu, že toto pojištění má krýt běžnou provozní činnost, přiklonil bych se k výběru provozního výsledku hospodaření, který na rozdíl od výsledku hospodaření před zdaněním neobsahuje finanční výsledek hospodaření, který dle mého názoru ne zcela závisí pouze na běžném provozu podniku. Druhá možnost je použít pouze veličinu, která se zjistí jako rozdíl mezi výnosovou položkou tržby sníženou o provozní náklady.

Allianz používá podobný termín jako dvě výše uvedené pojišťovny, ale navíc vyřazuje zisky, které nesouvisí s výrobním, obchodním nebo průmyslovým provozem např. z finančních operací, obchodů s budovami, stavbami, pozemky.

U pojišťovny Uniq je velmi zmatečná terminologie - celkový zisk se nerovná základu daně, kdy se hrubý účetní zisk upravuje na daňový základ (např. přičtením nedaňových nákladů a další úpravy dle §23 zákona o daních z příjmů, odečtením položek snižujících základ daně). Proto bude pro tuto pojišťovnu použit výsledek hospodaření před zdaněním.

Převodní tabulka "zisk"

Pojišťovna	Použitá veličina	Navrhovaná veličina
Kooperativa	zisk z výrobní a obchodní činnosti	Provozní zisk
ČP	zisk z realizace prodeje vyrobených výrobků, prodaného zboží, zisk z poskytovaných služeb	Provozní zisk
ČSOB	zisk vzniklý z realizace výrobní, obchodní, případně jiné činnosti	Provozní zisk
Allianz	Provozní zisk je zisk z obratu vyráběného nebo obchodovaného zboží, popřípadě zisk z poskytovaných služeb snížený o výnosy z prodeje DM	Provozní zisk snížený o výnosy z prodeje DM
Uniq	zisk, resp. dílčí základ daně z příjmu	Celkový zisk před zdaněním

Rovněž specifikace stálých či fixních nákladů (u některých pojišťoven dokonce výdajů) je poněkud rozporuplná. Účetní terminologie nezná pojem stálých nákladů. Zřejmě jsou pod tímto termínem myšleny fixní náklady (viz Allianz). Terminologicky problematické je rovněž ztotožňování pojmů výdaj (odliv peněžních prostředků) a náklad (spotřeba vstupů výrobního procesu oceněná v penězích). Toto je problematické zejména u odpisů, které jsou nákladem, ale nikoli výdajem (viz Uniq). V případě výpočtu podílu fixních nákladů je nutné mít informace z daného podniku, fixní náklady nejsou jasně vymezeny v rámci výkazu zisku a ztráty. Ve všech výpočtech budou aplikovány fixní náklady, které jsou tvořeny celou výší daní a poplatků a odpisů. V případě spotřeby materiálu, služeb, osobních nákladů a ostatních provozních nákladů musí být fixní část těchto nákladů stanovena na základě interních informací daného podniku.

Převodní tabulka "stálé náklady"

Pojišťovna	Použitá veličina	Navrhovaná veličina
Kooperativa	Fixní náklady	Fixní náklady
ČP	Stálé náklady	Fixní náklady
ČSOB	Stálé náklady	Fixní náklady
Allianz	Stálé náklady	Fixní náklady
Uniq	Výdaje na nezbytně nutné náklady provozu	Fixní náklady

Praktický příklad

viz příloha, poznámky:

Výpočet pojistné částky - malá účetní jednotka

Zdrojová data pro výpočet pojistné částky

Druh nákladu / Měsíc
Tržby za prodej zboží, vlastních výrobků a služeb
Ostatní výnosy
PAUŠÁLNÍ NÁKLADY 80 %

Pojistná částka

Pojišťovna	Pojistná částka v Kč
Kooperativa	16 820 700
ČP	16 820 700
ČSOB	16 820 700
Allianz	16 820 700
Uniq	16 671 700

Vztah ke klientovi

Strategie jednotlivých pojišťoven na trhu je odlišná. To je znát již v nabídce produktů tohoto typu v jednotlivých portfoliích, ale také v rozsahu krytí odrážejícím se v předmětu pojištění a výlukách.

Česká pojišťovna nabízí relativně „čistý“ produkt, který je na české poměry jasně definován a poskytuje poměrně vysokou míru ochrany. V některých bodech sice panují nejasnosti, které jsou zmíněny výše, ale klient může očekávat účinný produkt s drobnými možnostmi nastavení pro vlastní potřeby.

Pojišťovna Kooperativa se snaží svého hlavního konkurenta předčít v dynamičtější přístup k produktovému portfoliu. Jako první nabídla pojištění přerušení provozu z důvodu kybernetických rizik a celkově je méně konzervativní ve svém portfoliu a marketingové strategii. Selektivní politiku uplatňuje spíše v nastavení produktů, kdy implicitně vyřazuje zemědělská rizika, tudíž není vhodná pro podnikatele v tomto sektoru hospodářství. Většina základních nastavení je však podobná jako u České pojišťovny. V poslední době se snaží o zpřehlednění podmínek pro své produkty, což sice není úplně naplněno, ale rozhodně jde o krok správným směrem.

ČSOB pojišťovna nabízí na trhu sice konzervativní, ale separované produkty tohoto typu. Jejich nastavení vychází z určité šablony, která je inspirována zajistiteli, zároveň ale není vždy přehledná a poskytuje prostor pro nejasnosti. Obdobně vycházejí ze svých nabídek další pojišťovny jako je Allianz či Uniqa.

Doporučení

Z výše uvedených analýz a syntézy poznatků vychází řada doporučení pro zainteresované subjekty.

Pro pojistitele

Pojištění přerušení provozu není v portfoliu produktů věnován prostor, který by odpovídal jeho tržnímu potenciálu. Upisovatelé tento produkt buď automaticky přiřazují k majetkovým pojištěním a během sjednávání pojištění vnímají formulář s pojištěním spjatý jako „nutné zlo“, nebo vůbec nemají zájem o sjednávání tohoto typu pojištění pro určitá odvětví ekonomiky.

V pojistných podmínkách mnoha pojišťoven se objevují vnitřní rozpory, které mohou vyvolávat potenciální spory při plnění klientům. Zejména se jedná o jasné určení základní konstrukce pojištění. Kromě běžného „neduhu“ většiny pojišťoven, tedy roztržitosti definičních znaků pojištění do různých kapitol pojistných podmínek, se objevují vysloveně protichůdné formulace. Jednoznačné pojmenování těchto definičních znaků by přispělo k většímu porozumění produktu ze strany klientů a také přispělo k vyjasnění toho, k čemu produkt vlastně slouží.

Konkrétně by si tedy pojistitel měl zvolit, jaké součásti tohoto komplexního produktu poskytuje (v základu samotný produkt, vícenákłady, zachraňovací náklady, ty jsou samozřejmostí, ale i odvětvové vyjádření těchto dílčích součástí). Dále je nutné u každé komponenty rozhodnout a určit, zda jde o pojištění na plnou hodnotu, nebo první riziko, přičemž autoři se domnívají, že druhá možnost je i pro pojistitele výhodnější vzhledem k menším komplikacím při stanovování pojistné hodnoty. I tato konstrukce totiž uvaluje velké množství odpovědnosti na klienta, pokud se prováže s doplňkovými formami pojištění. Výsledná nabídka tak může být flexibilní, tudíž i marketingově atraktivní, ale zároveň i „čistá“ z hlediska pojistně-technického.

Rozhodně pro pojistitele také stojí za zvážení, nakolik rozšířit své produkty i o globální aspekty provázanosti jednotlivých firem.

Pro klienty

Stěžejní otázkou pro klienta je, jestli je uzavřené pojištění na první riziko, nebo plnou hodnotu. Pojištění přerušení provozu klade více než jiné druhy pojištění zvláštní odpovědnost na pojistníka, aby správně stanovil pojistnou částku.

V praxi se pojistná hodnota stanovuje většinou vyplněním dotazníku, který vychází z účetních dokladů pro rozhodné období. Přesná definice jednotlivých položek ovšem není jasná ani odborníkovi z oboru účetnictví. Výše uvedený výklad nechává velký prostor pro nejasnosti. Navíc, jelikož není u většiny pojišťoven produkt konstrukčně jasný, nebývá jasné, zda funguje spíše na britském, či americkém principu.

To představuje problémy např. při zohlednění inflace, ale také při změnách prodejních strategií. Současné nastavení produktu vůbec nereflektuje možnosti trendových změn v tržbách, u

některých pojišťoven ani v nákladech. Zejména menší podnikatelé by pak mohli ocenit větší míru svobody při nastavení pojistné částky v konstrukci na první riziko.

Současný stav klientovi nedává přílišnou jistotu, že bude mít pojistné krytí, které v budoucnosti skutečně bude sloužit jako kompenzace přerušení provozu.

Pro regulátora

K prevenci sporů v případech plnění z pojištění přerušení provozu by bylo vhodné jasně stanovit určité body, které by rámcově definovaly tento produkt. První oblastí je principiální zakotvení tohoto pojištění do jednoho z teoretických konceptů (britského či amerického), případně lze formulovat vlastní model („cestu“), ačkoliv tento postup v sobě skrývá mnoho úskalí. Je třeba mít na paměti, že každý model má své výhody i nevýhody a také kulturní souvislosti. Britský model vychází hodně z tradice, nese určité mimolegislativní nároky na etiku a stabilitu firmy. Americký model je specifický vysokou mírou svobody, ale i odpovědností, která je kladena na pojistníka.

V globalizovaném světě je zřejmě rozdílný i pohled u velkých, nadnárodních společností, které vykazují své finanční výsledky ve standardizované podobě a jsou zvyklé na globální firemní kulturu. Pojištění přerušení provozu by ovšem mělo nabízet i možnosti pro malé firmy a živnostníky, kteří fungují v úplně jiném systému.

Citovaná literatura

Ducháčková, Eva. *Pojištění a pojišťovnictví*. Praha: Ekopress, 2015. ISBN 978-80-87865-25-5.
Swiss Reinsurance Company. *Business Interruption Insurance*. Zurich: Technical Communication Chief Underwriting office, 2004.
Swiss Reinsurance Company. *Nuclear risks in property insurance and limitations of insurability*. Zurich, 2003.
Weil, Roman L., Daniel G. Lentz A David P. Hoffman. *Litigation services handbook: the role of the financial expert*. Sixth edition. Hoboken, New Jersey: Wiley, 2017.

Bibliografie

Cloughton, David. *Riley on Business Interruption Insurance*. London: Maxwell Limited, 1999.
Daňhel, Jaroslav, Eva Ducháčková, Ondřej Poul, Petr Sosík A Petr Vinš. *Pojistná teorie*. Praha,: Professional Publishing, 2005. ISBN 80-86419-84-3.
Eno, Joel, and Prévotès, Jacques. *L'assurance des pertes d'exploitation*. Paris: L'Argus Editions, 1996.
Gabler, Thomas. *Versicherungs-Lexikon*. Wiesbaden: Betriebswirtschaftlicher Verlag Dr. Th. Gabler GmbH, 1994.
Gamlen, Edwin, and Philips, John. *Business Interruption Insurance*. London: Buckley Press Ltd, 1992.
Hauswirth, Jürg, and Suter, Hans Rudolf. *Sachversicherung*. Zurich: Schweizerischer Kaufmännischer Verein, 1990.
Helfrich, Klaus J., Büchner, Klaus, and Keller, Ludwig, et al. *Feuerversicherung/FBU, Technische Versicherungen*. Munich: Deutsche Versicherungsakademie, 2002.
Hickmott, Gordon J.R. *Interruption Insurance, Practical Issues*. London: Witherby & Co Ltd., 1999.
Swiss Reinsurance Company. *Business interruption cover against volcanic eruption*. Zurich: Technical Communication Chief Underwriting office, 2004.
Swiss Reinsurance Company. *Business interruption insurance*. Zurich, 1997.
Swiss Reinsurance Company. *Contingent business interruption and other special covers*. Zurich, 2002.
Swiss Re. *Cyber: getting to grips with a complex risk*. Zurich: Technical Communication Chief Underwriting office, 2017.
Swiss Reinsurance Company. *Terrorism – Dealing with the new spectre*. Zurich, 2002.
Swiss Reinsurance Company. *Terrorism risks in property insurance and their insurability after 11 September 2001*. Zurich, 2003.
Trieschmann, James S., and Rodda, William, et al. *Commercial Property Risk Management and Insurance*. Volume 1. Malvern, Pennsylvania: American Institute for Property and Liability Underwriters Inc., 1994.

Pojistné podmínky pojišťoven

Allianz pojišťovna, a.s.
Generali Česká pojišťovna a.s.
ČSOB Pojišťovna, a.s., člen holdingu ČSOB
Kooperativa pojišťovna, a.s., Vienna Insurance Group
UNIQA pojišťovna, a.s.